63ste Jaargang No. 5166 — DAGBLAD — Maandag 21 Juli 1947

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2.50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2.50 gld.; en het buitenland 3 gld.

REDACTIE: Tel. 1858; P. bus 8 Willemstad. Adres: Conscientiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Conscientiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14. Oranjestad; tel. 38.

Ultimatum aan de republiek

Nederlandse leger gaat over tot „politie activiteiten"

Na 13 maanden is het geduld op

Verwarde berichtgeving

Batavia — (AP) 19 Juli:

Een zegsman van de Nederlandse regering vertelde, dat het Ministerie na een lange geheime zitting zich achter het ultimatum van Van Mook plaatste waarvan men eergisteren bericht ontving.

Het Nederlandse ultimatum loopt Dinsdag af en dreigt met militaire actie. Nader bericht men nog uit Den Haag, dat toen men vroeg wat de betekenis is van het signaal dat Van Mook gaf om op te trekken, de zegsman slechts antwoordde: „Ik heb U niets meer te zeggen". U heeft persoonlijk de voorstellen kunnen lezen, die Van Mook op 15 Juli aan de republikeinse regering heeft aangeboden om daaruit uw conclussies te kunnen trekken. In het voorstel van Van Mook wordt 21 Juli als de datum genoemd waarop de vijandelijkheden moeten beëindigd zijn en het houdt er rekening mede dat van republikeinsie kant op 16 Juli order zou gegeven kunnen worden tot het staken van het vuren. Het was anti-Nederlandse propaganda om op de volgende dag en op de 19 Juli troepen uit de demarcatie gebieden weg te trekken, maar de eerste twee dagen zijn voorbijgegaan zonder dat men van republikeinse zijde gehoor heeft gegeven aan de verlangens van de Nederlanders.

Ook wordt nog uit Batavia gemeld dat een Indonesisch zegsman er mede dreigde dat indien de Nederlanders over zouden gaan tot vijandelijkheden, 70.000.000 Moslims de volgende maand tot de heilige oorlog zullen overgaan. Juist vandaag begint het Ramadan, de heilige maand van vasten voor de Moslims (Batavia, (AP) 19.7).

Batavia — (AP) 20 Juli:

Uit Batavia bericht men, dat de Indonesische republiek aan het Nederlandse bestuur heeft verzocht de quaestie ter arbitrage aan een derde voor te leggen daar de conferentie van de twee delegaties op niets is uitgelopen.

Men acht het gewapend conflict mogelijk, aldus melden bevoegde bronnen binnen 36 uur, tenzij er een overeenkomst wordt bereikt.

Stenley Swindon, de AP-correspondent in Batavia, meldt uit die stad dat de Nederlandse troepen de telegraafkantoren en andere gebouwen van de republikeinen hedenavond overnamen. Troepen met staalhelmden droegen een uniform van het Noordamerikaanse type, zich aldus camouflerend, sloegen zij toe, voordat het Nederlandse ultimatum aan de regering van Soekarno aangeboden om een einde te brengen aan de doodgelopen onderhandelingen afloopt.

Zover als bekend werd er niet geschoten. Men nam het eerst het republikeins radjostation.

De soldaten braken het station binnen en hielden hun geweren op drie persmensen gericht, totdat een majoor vroeg om al deze mensen, waaronder ook deze correspondent. (Stanley Swindon), verlof had gegeven het gebouw te verlaten. De directeur van het Radio-station, de Indonesiër Jusuf en de andere Indonesiërs werden bewapend onder geleide weggevoerd.

Bewapende wachten drongen op het telegraafkantoor binnen. Onbevestigde berichten melden uit Batavia, dat de Nederlanders vanavond de rijke rijstvelden van West Java zullen gaan nemen.

De voortgezette onderhandelingen tussen Den Haag en Batavia werden afgebroken op het punt waarin de Nederlanders vroegen, om onmiddellijk bevel te geven aan de Indonesische troepen om het vuren te staken. Een ander punt was de deelname van Nederland aan de politie-machten van de republiek onder de Nederlandse Kroon.

Een Nederlandse officier vertelde dat er geen censuur wordt ingesteld. Men kan doorgaan met telegrammen te versturen. Er is een ontzettend druk verkeer van Militairen op de hoofdstraten, die naar buiten leiden. Dit alles wijst op een dreigend hernieuwd militair conflict tussen de Nederlandse en Indonesische strijdkrachten.

Officiële personen van de Indonesische republiek hebben om arbitrage gevraagd in deze quaestie, indien de eindzitting op niets zou uitlopen.

Het Nederlandse ultimatum loopt af op Dinsdag, tenzij een onverwachte oplossing komt zullen de gevechten uitbreken.

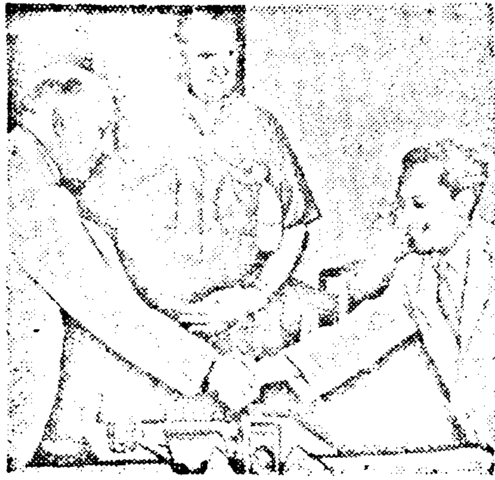
Vele troepen trekken weg uit Batavia en men zag vanavond maar een handje vol mensen in uniform op straat. Men zag ze in de gebruikelijke troeujes, gelijk iedere Zondagavond.

Nederlandse bronnen vertellen ons, dat het Nederlandse afweergeschut klaar gezet is op het voorname vliegveld Kemajoeran. Dit geschiedt tegen verrassingsaanvallen. Kemajoeran is het eindpunt van de lijn Amsterdam-Batavia en het veld is normaal voorzien van skymasters en Dakota's. De Indonesiërs zouden twintig vliegtuigen hebben, waaronder 8 Zero's van de Japanners en ook enkele bommenwerpers.

Gani zond een verzoek aan Schermerhorn, de voorzitter van de Nederlandse commissie generaal om een nieuwe conferentie. Gani zeide in de brief dat indien de Nederlanders zulk een conferentie onmogelijk zouden achten, of indien op zulk een conferentie geen resultaat zou bereikt worden, hij dan de Nederlandse regering verzocht de quaestie aan arbitrage te onderwerpen, zoals daarin voorzien is in het verdrag van Linggadjati, waarbij dan een voorzitter van een neutrale mogendheid beslissende stem zou hebben. Gani wees erop, dat Indonesië vertegenwoordigers heeft in Egypte, Brits Indië en Australië en in verschillende andere landen en dat deze zijn ingelicht over het verzoek om interventie van deze mogendheden, opdat zij de Indonesische quaestie zo er wordt overgegaan tot vechten, voor de veiligheidsraad van de Verenigde Landen zullen brengen.

Het communiqué van het Nederlandse leger meldt, dat gedurende de laatste weken de Nelandse luchtmacht posities in Medan op Sumatra onder vuur nam om het anti-luchtgeschut dat de Nederlandse vliegtuigen beschoot tot zwijgen te brengen. Op verschillende punten in Java en Sumatra hadden schermutseling plaats waarbij twee Nederlanders gedood werden en negen gewond.,

Uit Den Haag meldt men, dat een bevoegde bron weet te melden, dat het te betwijfelen is dat Nederland het nog zal ingaan op het verzoek tot een nieuwe conferentie. De zegsman wees erop dat de commissie generaal tot wie de Indonesiër Gani zich richtte, slechts adviserende stem heeft sinds de commissie generaal besloot het probleem weer in handen te leggen van de Nederlandse regering tot nadere beslissing.

Schermerhorn schudt de hand van Sjahrir. Lord Killearn kijkt lachend toe.

Premier Beel, maakte bekend dat de regering aan de gouverneur generaal Hubertus van Mook vol macht heeft gegeven, om de Nederlandse strijdkrachten voor politie-activiteit in Indonesië te gebruiken en om hiermede middernacht Javaanse tijd te beginnen. Beel hield een rede door de radio tot het Nederlandse volk waarin hij zeide dat de huidige onzekere toentand in Indonesië niet langer geduld kan worden.

Hij voegde er aan toe, dat de Nederlanders eindeloze pogingen in het werk hadden gesteld om tot een vredevolle oplossing te geraken. Hij zeide: „De Nederlanders hebben hun ernstige wens te kennen gegeven om recht toe te kennen. „Hij verklaarde dat het vast staat dat de republikeinen het niet nodig achten de Nederlandse souverniteit te erkennen tot herstel van de orde en het brengen van de vrede voor de tussentijd waarin men zal overgaan tot de oprichting van de Verenigde Staten van Indonesië ((AP) 20.7).

Aneta — 20 Juli:

Sjarifoeddin vertelde in een radio-rede dat de republikeinse regering een nieuw compromisvoorstel in overweging heeft als laatste poging. De republiek zal terstond bevel geven tot algemene staking van de vijandelijkheden en tot het opnemen van normaal burgerlijk verkeer tussen Nederlandse en Indonesische zone's en tevens tot het opheffen van de voedselblokkade tegen de door de Nederlanders bezette steden. Daarentegen zal Nederland moeten beloven, openlijk te verklaren nadat dit Indonesische bevel zou zijn uitgevaardigd dat door dit bevel 'n einde was gekomen aan het Ultimatieve karakter van de crisis in Indonesië. Hij zeide verder dat de republiek beslist heeft dat nu het moment is gekomen om haar vertrouwen te stellen in de goede bedoelingen der Nederlanders en verklaart dit niet alleen tegenover het Nederlandse volk, doch tegenover het gehele wereld.

Een woordverder van het Indonesische leger zeide: „Wij beminnen de vrede maar stellen de vrijheid hoger. De republikeinen zijn gereed het hoofd te bieden aan de Nederlandse agressie indien Nederland geweld zou gebruiken.

De Indonesisch socialistische partij deed een beroep op de Engelse Labour Party en het wereldverbond van vakverenigingen en van twee Nederlandse organisaties om de arbeidersklassen te willen verzoeken dat een „tweede Munchen in het Verre Oosten voorkomen wordt.

Volgens Reuter heeft de republiek besluit genomen na uitblijven van gunstige reactie van Nederlandse zijde op de radio-rede van Sjarifoeddin geen orders uit te voeren tot staken van vuur en de troepen niet van de demarcatie lijn terug te trekken gelijk geeist wordt door de Nederlanders. Het termijn van deze eis verliep om twaalf uur hedenmorgen Javatijd.

Gisteren is op Nederlands gebied bij Bandoeng een Nederlandse tank op een landmijn gereden, waarbij Nederlandse militairen licht gewond werden en drie Indonesische voetgangers levensgevaarlijk werden gewond.

Ten gevolge van de terreur is het gevoel van onveiligheid onder de bevolking binnen het demarcatiegebied outstaan. Dit gevoel is sterk toegenomen in Bandoeng en daarom heeft een aantal dessa's zich voor bescherming tot de Nederlandse regering gewend.

De tweede kamer van de Staten-Generaal zal haar vacantie onderbreken in verband met de hoogsternstige toestand in Indonesië. De Kamer is vóór Woensdag 1 uur telegrafisch bijeengeroepen. De regering is voornemens daar een verklaring af te leggen, vermoedelijk zal dan dezelfde avond het debat over deze verklaring geopend worden (Aneta, 20.7).

A.N.P. — Amsterdam 20 Juli:

In verband met de ontwikkelingen in Indonesië zal minister president Beel, hedenavond om 8 uur over beide zenders het woord richten tot het Nederlandse volk.

Het hoofdbestuur van de partij van den Arbeid, kwam gisterenavond in een gesloten spoedvergadering bijeen. Aanwezig waren ook de ministers Jonkman, Vos en Drees. Naar het A.N.P. verneemt heeft het bestuur na lange ernstige beraadslagingen tot de conclusie moeten komen, dat tenzij er een aanmerkelijke wijziging zich alsnog zou voordoen, militaire actie onvermijdelijk is, doch deze militaire actie moet zo beperkt mogelijk zijn.

De „E.V.C." telegrafeerde aan minister Beel en herhaalde haar standpunt dat maar een oplossing der geschillen tussen Holland en Indonesië slechts met vreedzame middelen gestreefd mag worden.

De republikeinse regering heeft heden aan de commissie generaal een brief overhandigd, waarin de commissie generaal wordt uitgenodigd de nog onopgeloste problemen op vredelievende wijze op te lossen, of te komen tot arbitrage waarbij men een voorzitter van vreemde nationaliteit zal benoemen. Indien dan nog geen overeenstemming bereikt wordt, dan een voorzitter laten benoemen door het internationale gerechtshof.

Hoge republikeinse autoriteiten melden, dat indien al deze voorstellen mislukken zouden, Indië en de Arabische Landen de zaak aan de Veiligheidsraad zouden overleggen.

Volgens het weekoverzicht van een militaire woordvoerder waren in de week 11 tot 18 Juli aan de Nederlandse zijde twee doden en 9 gewonden te betreuren.

De Nederlandse patrouille posten nabij Soerabaja werden twintig maal beschoten terwijl er gevechten ontstonden te Batavia, Buitenzorg en Tjiandjoer.

Op Riouw probeerden extremisten uit Sumatra het volk aan te sporen tot sabotage.

De avondklok in Zuid Bandoeng is uitgebreid tot 12 uren, nl. van 18 uur tot 16 uur. Overtreders zullen zonder sommatie worden beschoten.

De vernielingen van spoor- en verkeerswegen alsmede van bruggen in het republikeins gebied van Badoeng duren voort.

De republikeinen van Medan houden geen rekening met het bevel van hun eigen regering om de voedselblokkade in Oost Sumatra op te heffen, aldus meldt een communique van de rijks voorlichtingsdienst, waarbij gemeld wordt dat tot op 18 Juli niets van de uitwerking van dat bevel is gebleken.

AP 21 Juli.

De AP correspondent Stanley Swinton meldt uit Batavia, dat de lang bestaande geschillen tussen de Nederlanders en de Indonesiërs niet zijn uitgelopen in een openlijke oorlogvoering, toen de Nederlanders overgingen te land en in de lucht actie te voeren tegen de Republikeinen door een reeks snelle acties hebben zij zich gisterenavond meester gemaakt van de sleutelposities.

De huidige gouverneur generaal Hubertus van Mook beschreef de Nederlandse daden zuiver als politieactiviteit maar het Indonesische nieuwsagentschap Antara riep rond, dat de Nederlanders reeds vóór dat de termijn was afgelopen de vliegvelden van de Republiek bestookten, tegelijker tijd vielen de Nederlandse troepen op verschillende plaatsen aan. Generaal Soedirmar meldt zware gevechten op de weg naar Semarang een stad op de Noordkust van Java. De aanvallen van de Nederlanders geschieden niet slechts in de frontlijn, maar ook in het binnenland, en men spreekt het vermoeden uit, dat de Nederlanders gebruik zullen maken van parachutisten-troepen. Het nieuwsbureau der Republikeinen Antara is van Batavia afgesneden zodat het maar verward nieuws geeft. De Nederlanders gaven nog geen enkele communique uit,

De radio van Djokjakarta verdween uit de lucht, men verondersteld dat het station in een luchtbombardement bestookt werd ((AP) 21.7).

Batavia — (AP) 21 Juli:

Soedirman verklaarde dat ofschoon de oorlog nog niet verklaard is, het toch wel duidelijk is, dat de Nederlanders de oorlog eigenlijk reeds verklaard hebben. De eerste aanvallen van de Nederlanders zijn kalm en met discipline ontvangen. Hij deed een oproep tot alle Indonesiers, om de republiek mee te verdedigen. ...

Voordat de radio van het Antara nieuwsagentschap uit de lucht ging werden er heftige gevechten gemeld bij Buitenzorg. Ook meldde het nieuwsagentschap, dat de Nederlandse troepen naar de rijke rijstvelden van West Java trekken. De tegenstand wordt stevig genoemd. Antara zei nog dat de luchtaanvallen zeker ten doel hadden om onze zwakke luchtvloot lam te slaan de luchtvloot zou bestaan uit een veertigtal vroegere Japanse toestellen.

De Nederlandse luchtaanvallen gingen tot ver in Oosten zoals tot Malang, er waren daar twee zware aanvallen. In Magelang was de aanval gericht op het leger depot van de republiijeinse leger. Magelang ligt in 't centrum van Java. Ook werden twee treinen in het republikeinse gebied bestookt.

Andere laagvliegende Nederlandse vliegtuigen wierpen pamfletten uit, waarin men het volk waarschuwde om kalm te blijven en hen er speciaal voor te waarschuwen niet „de verschroeide aarde politiek" toe te passen.

Er wordt verder een beroep gedaan op de burgerlijke autoriteiten, om het volk behulpzaam te zijn en de Nederlandse regering bij te staan.

Batavia zelf bleef uiterlijk kalm na de voorbijgaande beroering welke ontstond toen de Nederlandse troepen zich gisteren meester maakten van de verbindingsstations. Gani en de minister van buitenlandse zaken Tamszil zijn onder arrest geplaatst. Het was aan de journalisten niet geoorloofd om het te gaan spreken. De Nederlandse autoriteiten hebben de staat van beleg afgelegd bij de donkerte het invallen van het duister, en gaven tevens bevel om in de plaatselijke fabrieken geen stroom te gebruiken als 't voor huiselijke gebruik te gebruiken is, voor de tijd dat verlichting in de huizen noodzakelijk geacht moet worden.

De generaal Spoor waarschuwde zijn mannen in verband met de orders tot politie activiteit, om niet te vergeten dat **de oorlog niet begonnen is.** We zien als onze vijanden slechts hen die sabotage trachten te plegen nadat er toch overeenkomsten bereikt zijn.

De taak is de wettelijke orde te herstellen, veiligheid te brengen voor alle mannen en vrouwen van goede wil en de obstructie tegen te gaan die rehabilitatie en de reconstructie van Indonesië in de weg staan.

Gani meldt een later telegram bewaakt door de Nederlandse soldaten vroeg in een onderhoud, om protest van de consuls van Amerika en Engeland en de andere mogenheden tegen de zgn. aanvang van de vijandelijkheden door de Nederlanders. Gani sprak in het huis waar op 17 Augustus 1945 de onafhankelijkheid van de republiek werd uitgeroepen. De Nederlandse troepen verrichten patrouilles activiteit. (AP) 21.7).

Aneta 21 Juli:

Precies middernacht hield van Mook in Batavia een persconferentie, waarin hij verklaarde dat de Nederlandse regering de regering van de republiek mede deelt. dat het zich niet langer gebonden acht door de wapenstilweer het recht van handelen stand van Linggadjati en zich voorhoudt.

Op haar eigen verantwoording gaat men nu over maatregelen te treffen tot veiligheid en een politiek program uit te voeren, zoals belichaamd in het verdrag van Linggadjati.

Toen men vroeg wanneer men tot maatregelen zou overgaan, antwoordde van Mook: „Nu, met middernacht." De actie zal echter van lokale aard zijn.

De republikeinse leiders en de republikeinse pers in Batavia zal

het nieuws van vandaag

Er is geweldig nieuws vandaag. Tragisch nieuws, Nederland heeft een ultimatum gesteld aan de republiek op Java, Een ultimatum, dat afloopt in nacht van Dinsdag, doch intussen is het leger van de Nederlanders in actie moeten treden als politietroepen, en heeft men de sleutelposities op Java bezet.

De AP correspondent is het overkomen, dat hij de overrompeling van een telegramstation meemaakte en hij schijnt nog al geschrokken te zijn, vooral daar hij geen verklaring kon vinden aanvankelijk voor deze manier van doen, Hij zag de Hollanders eerst aan voor Amerikaanse soldaten bijna, hij mocht echter vrij weggaan en ook zijn wel wat verwarde telegrammen de wereld insturen, die pas duidelijk werden, toen bleek dat minister Beel volmacht had gegeven aan het leger om nu reeds over te gaan tot politie activiteit.

Generaal Spoor heeft de mannen duidelijk gemaakt, dat het leger goed moet weten dat de oorlog nog niet begonnen is, men wil slechts de daden van sabotage tegen gaan.

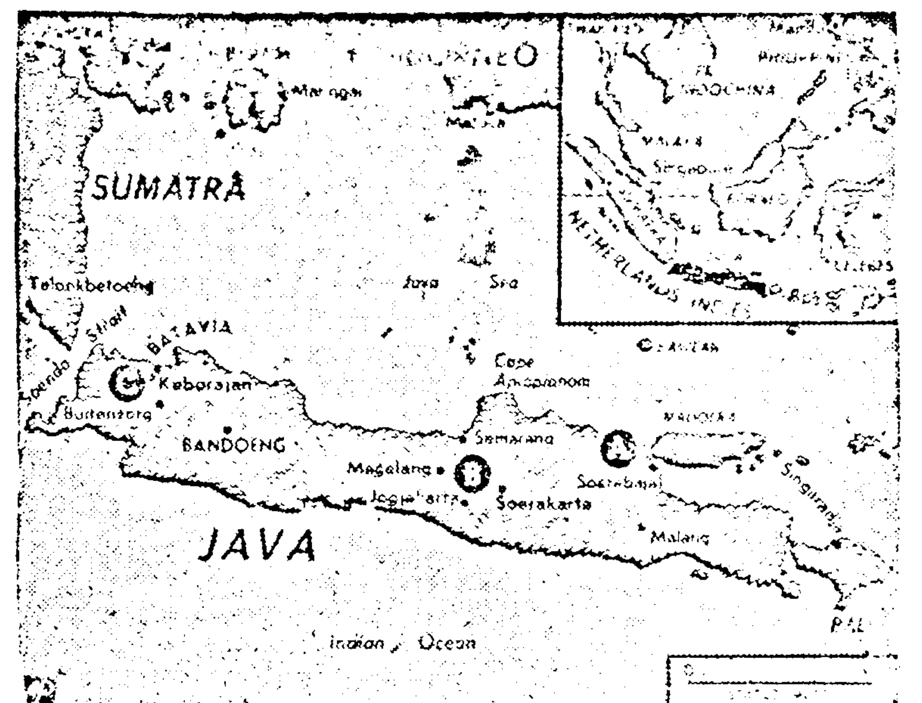
Het tragische ogenblik is dus aangebroken, 13 maanden lang heeft men over de toekomst gedelibereerd, de AP correspondent noemt het eenvoudig weg „kibbelen", niet erg ernstig, zulke berichtgeving.

Men weet het verloop, Indië kwam vrij en de Engelsen niet de Amerikanen kwamen naar de eilanden in de Oost. het werd moeilijk op Java. Na de terugtrekking van de Engelsen begonnen de onderhandelingen intenser, Iemand als de gouverneur generaal Tjaarda had ineens door wapens de orde willen herstellen, anderen wilden met de regering van Djokja niet praten, de regering kwam door de commissie generaal tot een overeenkomst van Linggadjati, die volgens iemand als Aalberse „tegen de grondwet" genoemd wordt, Er waren beweging voor actie onder Gerbrandy, Winkelman, en oud minister Welter. 13 maanden heeft men geduld gehad, 13 kostbare maanden waarin men hoopte op orde in Indië. 't Werd erger, er kwam een ultimatum voor Dinsdagnacht, doch gisterenavond moest de minister-president Beel besluiten, om het leger als politietroepen in te schakelen tot herstel van de orde, De Amerikaanse AP correspondent snapte de situatie niet en zag het aanvankelijk als een beginnen vóór het ultimatum afgelopen was.

Het is een tragisch moment in onze geschiedenis, 120.000 jonge levens moeten nu trachten de orde en rust terug te brengen op Java dat we de vrijheid willen geven, dat weet men! Doch ook moest de Indonesiër Palar in de kamer de vorige week erkennen, dat de republiek zich niet aan Linggadjati houdt, Nederland wel, de troepen waren al weggezonden en het eerste contingent uit Indië kwam gisteren aan in Amsterdam, We wilden de vrijheid geven, **doch we kunnen Indië niet in wanorde achter laten.**

We zouden hopen dat dit optreden van het leger als politiemacht nog zal voorkomen dat er oorlog komt vóór Dinsdagnacht, doch de klok draait en we horen nog niets, als vurige redevoeringen en opwekkingen tegen de Nederlanders. Laat ons hopen en bidden. Het verdere wereldnieuws is door Indië verdrongen.

JAVA

onder bewaking gesteld worden, als men rustig blijft.

Gani werd gearresteerd, toen hij Zondag in Batavia kwam vragen om nog een onderhoud met de commissie generaal.

De nota van Gani deed het voorstel van een neutrale voorzitter te kiezen. Deze voorzitter zou aangesteld moeten worden door het internationale gerechtshof in den Haag. Zou men niet instemmen tot deze voorstellen of indien zij geen succes zouden hebben, zou de quaestie voor de veiligheidsraad gebracht worden, door een Arabische of andere bevriende mogendheid, aldus werd aan Aneta verteld.

Om 11 uur gaf men aan Gani antwoord dat een weigering inhield. Men ging tegelijk over tot de bezetting van de republikeinse gebouwen. Van Mook zeide dat hij geen flauw idee heeft wat de Nederlandse regering zal doen indien een derde mogendheid de zaak voor de veiligheidsraad brengt.

Tamzil is ook gearresteerd.

Zondagavond sprak minister Beel voor de radio en vertelde dat in verband met het doorgaan, ja erger worden van de vijandelijkheden en de verwoestingen, de Nederlandse regering besloten had van Mook te autoriseren de troepen te gebruiken voor politie activiteiten, daar de republiek deze taak niet kan volvoeren. De Nederlandse regering steunt hierbij op het verdrag van Linggadjati.

AP 21 Juli:

Gani deelde verder nog mede: „Voor ik de regering in Djokjakarta kon opbellen om te zien, wat er moest gebeuren om dit te vermijden, drongen de soldaten bij ons binnen. Gani verklaarde de laatste poging voor vrede gedaan te hebben en zeide: „Wij hebben ons best gedaan en hebben getracht vrede te krijgen:" Hij wenste bezoek van vreemde consuls of dat hem zal worden toegestaan met de regering in Djokjakarta in verbinding te treden.

Het intervieuw met de pers werd toegestaan door bemiddeling van het Nederlands informatie-bureau, nadat het eerst door **de schildwachten geweigerd** was.

De Nederlandse regering verklaarde, dat de luchtmacht de Indonesische vliegvelden in Java en Sumatra heeft aangevallen. De Indonesische radio zegt, dat de Nederlandse luchtmacht in tegenstelling met de luchtmacht van de Indonesiers, die zou bestaan uit 40 oude Japanse vliegtuigen, waaronder velen in slechte toestand, goed is uitgerust. Het Nederlandse leger zou bestaan uit 120.000 man, goed uitgerust door Amerikaans surplus, verkregen door de Lend Lease Bill.

Dr. van Mook noemde de schermutselingen „Politie-activiteit."

Men ging over tot militaire activiteit nadat men maanden lang gekibbeld heeft over de vervulling van Linggadjati, waarbij aan Nederland Oost Indië de onafhankelijkheid beloofd werd onder de Nederlandse kroon.

Militaire sencuur is er ingesteld. Sjarifoeddin hield een rede voor de radio uit zijn Hoofdstad Djokjakarta waarin hij het volk opriep de vrijheid te verdedigen tegen de koloniale oorlog der Nederlanders. De republikeinse radio meldde ernstige gevechten op tien mijl afstand van Semarang bij de plaats Gunung Pati. De radio zeide dat de ondergrondse beweging in Semarang tegen de Nederlanders is opgestaan.

TJAARDA OUD GOUVERNEUR

Zijn inzicht was juist?

Schermerhorn

Er is na de oorlog een verschuiving in de figuren gekomen, niet het minst op politiek gebied, dat was te verwachten.

Een van de nieuwe politieke figuren is een man als Schermerhorn. In de oorlogslitteratuur bestaat ook een aardig boek, in zoover zulk een boek aardig kan zijn, over de gijzelaars in Sint Michelsgestel en daar ziet men hoe de persoon Schermerhorn, zonder blikken of blozen de leider durft te zijn van al die gijzelaars. Zijn figuur komt daar sympathiek naar voren.

Ineens na de oorlog was hij minister president aan het hoofd van een partij van de arbeid. Dit eerste naoorlogse ministerie wist ondanks critiek zich te handhaven en toch gebeurde er iets vreemds, het werd verslagen in de verkiezingen, toen won de Katholieke Volkspartij. Hier had zeker toe bij gedragen het machtige woord van de leider mijnwerkers Mgr. Poels, die hem op een vergadering ging vergelijken met de ratenvanger van Hamelen, die weet te vangen door schoon gefluit, doch die hen die hem volgen ten verderve brengt. Dat woord was hard. We zien het minder als een persoonlijke dan wel als een principiële aanval. Het volk in Nederland na de oorlog liep gevaar door allerlei verbroedering die goed was zich in de politiek niet meer principieel te gaan gedragen.

Volgen van een Schermerhorn zou een principieel verlies zijn. Het Katholieke Volksdeel begreep en stemde weer op katholieke grondslag. Wat een bewonderenswaardige discipline, wat een volk, daar moet veel mee te doen zijn. Het ministerie van Schermerhorn was komen te vallen, doch er gebeurde voor ons in de West iets vreemds. Niet Romme de leider van de Katholieke Volkspartij maakte een nieuw ministerie, doch het was een man uit het ministerie van Schermerhorn, de katholieke Beel die een ministerie mocht vormen. Het leek ons: de kiezers hebben met de gedachte Schermerhorn gebroken en toch werd die lijn weer opgevat. Toen ook baarde het eigenlijk geen verwondering meer dat het ministerie Beel iemand als Schermerhorn kon uitkiezen, om hem met de volmachten van een commissaris generaal naar Indië te kunnen vertrekken. De Katholieke Volkspartij heeft zich bij de hoge politiek neergelegd, heeft de overeenkomst die door Schermerhorn c.s. bereikt werd goedgekeurd, heeft vlug de ondertekening door willen laten gaan. Heeft Schermerhorn zich in zijn Indische vrienden vergist?

De vorige week riep Romme in de kamer heel duidelijk dat de republiek onder de overeenkomst van Linggadjatie uitwilde. Had hij Schermerhorn dit niet kunnen voorzien?

In de kamer vernam men de vorige week dat Schermerhorn het niet langer kan volhouden en zich dus tot de regering wendde. Het is wel niet waar wat een spreker daar toen opmerkte „dus na 13 maanden zijn we nog even ver", doch 13 maanden is een kostbare tijd en een lange tijd om in te zien dat het niet gaan zal. De vorige week heeft men vergaderd in de Haag, doch de kamervergadering was niet dramatisch „de regering was meester van het terrein, en viend en vijand in de Kamer staan de facto achter haar", schreef „De Tijd".

Aneta had wat overdreven door ruzie voor te stellen doch dat ging niet diep principieel, Logeman wilde een juichtoon aanslaan over de wijze van optreden. Romme deed het meer somber. Hij wilde Rijksconferentie, onmiddellijk.

Bij allen vriend en vijand is inderdaad het bewustzijn, bij onze taak, om aan die mensen de vrijheid te geven kunnen we zoo maar niet weglopen en wanorde achterlaten, er moeten afspraken gemaakt worden. Schermerhorn kwam klaar met de grote lijn doch nu het op aanvoeren aankomt is er onwil zoozelfs dat het lid Palar in de tweede kamer moest toegeven, dat de republiek reeds buiten de overeenkomst van Linggadjati is gegaan. **Eigenmachtig afwijken van 'n overeenkomst, terwijl Nederland zich aan de afspraken hield en de „eerste troepen naar huis stuurde...** Het schip komt nu in Amsterdam aan.

Is Schermerhorn niet een te groot idealist geweest om dertien maanden geduld te hebben, voordat hij den Haag opbelde?

O lange, kostbare tijd.

INDISCHE KWESTIE IN CARICATUUR.

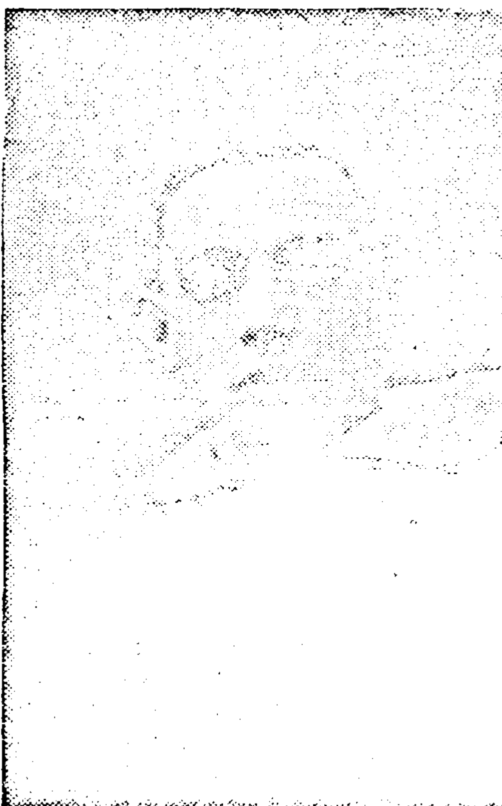
De vorige week in Nederland werd men ongeduldig over de kwestie in Indië, weet U b.v. wat „de Tijd" voor caricatuur had?

We zien daar tien tekeningen onder elkaar. Er wordt aangeboden een nota, een antwoord nota, een aanvullende nota, een toelichtende nota, een ultimatieve nota, een ultimatieve nota, een recapitulerende nota, en dan komen er tekeningen met onderschrift „thans?" „Ontspanning!"

CURAÇAO

VERTREK.

Heden vertrekt met de „Cottica" de Zeer Eerw. Pater Ph. Offermans. Hij geniet op Curaçao veel bekendheid. Zijn functie als aalmoezenier van de gevangenis zal worden waargenomen door Pater V. Brenneker, terwijl Pater M. Latour hem opvolgt als geestelijk adviseur van het Centrum Social Catolico. Een goede reis wensen we hem.

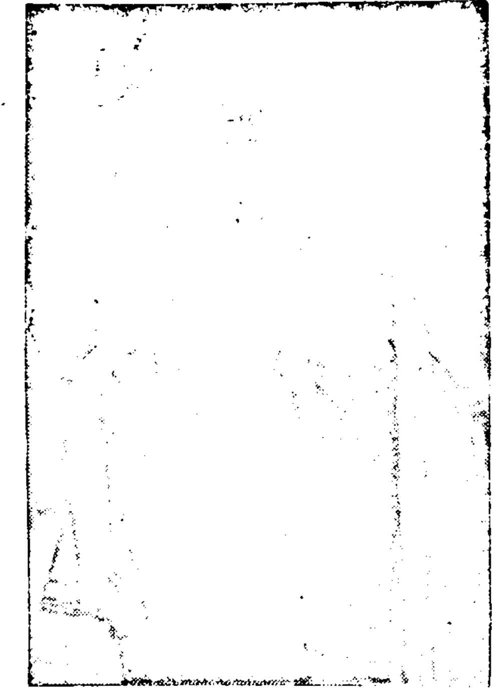

PATER OFFERMANS.

NOGMAALS VERTREK.

Per K.L.M. vertrok de heer Gomez andermaal naar Nederland. In deze tijd is de Kamer op reces tot October, we begrijpen daarom niet waarom de heer Gomez niet blijft op Curaçao, om b.v. de behandeling van het decentralisatie ontwerp verder mee te maken. Hij heeft het zelf lange tijd tegen gehouden en is nu van opinie veranderd. We zouden niet graag zien, dat het ontwerp wordt waarvan Eman van Aruba kan zeggen: „Fijn, dan ga ik de salarissen bepalen voor de ambtenaren".

Die uitdrukking verraadt reeds een erg vreemde opvatting over decentralisatie die juist voor Aruba goed opgevat zoo hard nodig is. We hoorden ook niet of er een plaatsvervanger komt voor de heer Gomez in de staten. Zijn opvatting over art. 6 van het verdrag van Linggadjati is natuurlijk geheel niet in de lijn van de huidige politiek in Nederland. Art. 6 is voor ons een daad geweest van de commissie generaal waartoe het niet bevoegd was. De heren commissarissen hebben dat zelf wel begrepen schijnbaar toen ze in hun commentaar er bij gingen vertellen, dat het alléén maar voor de verduidelijking was, dat Curaçao in dat verdrag genoemd werd.

DR. GOMEZ
Bay, bay.

FEEST GROOT KWARTIER.

Het parochie feest van de kerk van Groot Kwartier werd groots gevierd. De Hoogmis des morgens werd bijgewoond door talrijke autoriteiten van gouvernements consulaire en industrie kringen.

We merkten op de gezant van Columbia in Den Haag de heer Martin Gomez. In de namiddag trok de processie uit, nadat het plechtige lof was opgedragen door de Hoogeerw. Pater C. Spekle provicaris. Pastoor Schipper hield de feest predicatie.

ELIAS.

De „vader der kranten", de oud perschef op Curaçao Elias zou een boek geschreven hebben „De wereld in cellophaan". Als het waar is zal hij natuurlijk zijn dierbare kranten op Curaçao wel een exemplaar ter recensie sturen?

UITSLAG

Van de Mulo-examens Curaçao, 16, 17, 18 Juni, 17 en 18 Juli 1947. Uitslag 18 Juli.

Aantal candidaten: 20; geslaagd: 20, t.w.

Voor het B.-examen: Irwin Jozeph Hermans, Julius Harry Jacques Montesant.

Voor het A.-examen: Norma Matilde Albertina, Johannes Humberto Ellis, Erna Dominga Galarraga, Silvio Raimundo Goeloe, Gerda Hendrikse, Olga Cecilia Henriquez, Ilain Timotea van den Houten, Egon José Isidora, Alex Felix Janga, Casilda Jansen, Elena Abigail Jansen, Herbert Cyrillus Jozefa, Hendrik Kragt, Adriana Ketting, Rita Isabelle Lauffer, Mercedes Catalina van Leeuwen, Mario Jesus Marchena, Lepoldina Florencia Pieters.

DEPARTEMENT VAN ONDERWIJS EN VOLKSONTWIKKELING CURAÇAO.

Op Woensdag 23 Juli as. zal wederom een vertoning van **documentaire en culturele films** plaats hebben op de binnenplaats van het Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling.

Programma: 1) „Guardian of the Wild"; 2) „American Saddle Horses"; 3) „Pottenbakkerij"; 4) „To greater vision"; 5) en 6) „Fighting Lady".

SPORT

K.S.C.

Voetbal: Ecuador — Republiek 1—5.

Korfbal: Bito — Luctor 1 — 0.

NIEUWE BOEKEN.

Het is een verheugend verschijnsel te zien, hoe de boekenmarkt in Nederlnd na de oorlog kan getuigen van de geestelijke vitaliteit van Nederland.

Oude werken worden uitgegeven zoals „Het leven van Jezus van Brugman" doch ook is er nieuw werk.

Apologeten schrijven zo schreef Brongersma over de zgn. bekrompenheid van het Katholicisme en zijn werk haalde reeds een derde druk. Anton van Duinkerken, die tot een autoriteit is uitgegroeid ,gaf zijn nieuwe werk de weinig bescheiden titel van „Waarom ik zo denk..."

Het werk over le Sage ten Broek kwam uitgeschreven door pater Gorris een werk in twee delen (prijs 35 gulen). We hopen dat zijn ijver voor Curaçao niet vergeten is.

Prof. Sassen heeft zijn geschiedenis van de filisophie doorgezet en zijn deel van de philosophie in de Middeleeuwen in Nederland kreeg reeds een tweede druk.

Er kwam een geschiedenis van onze marine door Fraks.

Oorlogsboeken over kampen van Haaren, Tjimahi bij Bandoeng, Neurenberg, Neu-Brandenburg enz. verschijnen er nog zeer veel.

Personen worden in gedenkschriften herdacht zoals Colijn, over wie een mooie studie zagen in verband met zijn ruzie met Gerbrandy, met wie hij heel Christelijk weer vrede wilde sluiten.

Tragisch zijn boeken als een boek over de verwoeste kerken van Limburg.

Hoe breed de belangstelling is moge blijken dat er in Nederland een boek van verschijnen over een Armenisch gezant in Turkije rond het jaar 1520.

Over Indië zijn er natuurlijk ook verschillende werken.

De schrijver Felix Timmermans bleek ook dichter we zien een net aangekondigd van hem met de titel „Adagio", een bundel gelovige levensterke gedichten.

Joost van den Vondel's Eneas vond nog een uitgave ingeleid door Anton van Duinkerken, Helman schreef een kleine kosmologie dat heeft natuurlijk niets met kosmologie te maken doch het zijn prozagedichten in symphonisch verband (wij maken die dingen ook wel eens, doch geven ze nooit uit en kunnen er ook niet zo'n mooie titel voor vinden). Bomans heeft de memoires van Mr. Pieter Bas uitgegeven, het zijn maar weinig schrijvers die geestig kunnen zijn men respecteert het en zijn werk is aan de derde uitgaaf.

Marie Koenen gaf een vervolgt uit op „De korrel in de voor" met de titel „Wassend graan."

Voor de mensen van de Isla is het goed te weten dat het boek van Faber over „Petroleum" zijn tweede editie haalde, dat staat bij hen natuurlijk in de kast.

Er kwam ook weer 'n Who 's Who" uit, doch zulk een werk is niet te betalen dat kosten 51 gulden en nog 20 centen. Wie kan dat betalen zoete lieve gerritje?

Voor de eerste maal in de geschiedenis is men in Nederland overgegaan tot het drukken van het brevier, het gebedenboek der priesters.

Er wordt nog al veel vertaald zo vooral uit het Frans. De schrijver Daniel Rops, wiens werken veel opgang maken in Frankrijk zag zijn „Het uitverkoren volk" in het Nederlands omgezet.

Schrijvers als Erasmus, Franciscus van Sales, Crysostymus, Aristoteles Pascal blijven altijd modern getuige recente uitgaven van hun werken in xoorspronkelijk tekst, zowel als vertaling.

Iemand gaf de gehele correspondentie van Jansenius uit.

Van Tichelen wiens werk zo veel grettige lezers vond, schreef nu twee werken Judas de Makkabeer en Sint Jan Evangelist. Niemand die ze ziet staan, zal ze ongelezen laten, hij weet te schrijven, beeldend te schrijven die van Tichelen en brengt de bijbel dichterbij.

Een speciaal gedenkboek is wel het gedenkboek uitgegeven bij het veertig jaar bestaan van de onderzee dienst.

Over de West zagen we niets bij de nieuwe uitgaven.

Verloofd
Janny van Oudgaarden
en
Wim Stokla
W'stad, 20 Juli '47.

DE HEER EN MEVR.
H. Ch. Knel (Esperanza)
geven met grote dankbaarheid aan God kennis v/d geboort van hun twee zoons
Henny Richard Vincent
Arthur Jacob Vincent
Sanatorium „Het Groene Kruis" 19. 7. 47

Voor de zeer vele blijken van medeleven ondervonden bij de ziekte en het overlijden van onze lieve man en vader
Christiaan Josinus van Herwerden
betuigen wij onze hartelijke dank.
G. J. v. Herwerden - Smid
Jan
Eefke

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze innigeliefde moeder, schoonmoeder en grootmoeder,
Nens Mathilde Heyer.
Wij nodigen alle vrienden en bekenden uit tot de teraardestelling we ke zal plaats vinden om 4 30 uur n.m.
Sterfhuis: Zaantjesteeg 4. Namens de familie.
N. LAUFFER.

Gouvernement van Curaçao.

De Gouvernements - Secretaris roept gegadigden op voor den administratieven dienst bij het Gouvernement van Curacao.

Vereischten: Bezit Mulo- of A.M.S.- diploma

Aanvangsbezoldiging voor hen, die in het bezit zijn van een Mulo - diploma:

f. 1320. — plus f 708. — duurtetoeslag.

Aanvangsbezoldiging voor hen, die in het bezit zijn van een A. M. S. - diploma:

f. 1800. — plus 900. — duurtetoeslag.

Verhoogingen als in de Bezoldigingsregeling voor gechreven.

Indiensttreding zoo spoedig mogelijk.

Schriftelijke sollicitaties te richten aan den Gouvernements-Secretaris.

3—1

De parlementaire commissie en de gevolgen van dien

Reeds verschillende malen hebben we er op gewezen, hoe de gehele onderneming ven een parlementaire commissie van 21 dagen voor twee gebiedsdelen een mislukking is geworden, we wezen op de geweldige sombere indruk, die de heren volgens hun rapport althans hebben meegenomen. Te weinig hebben ze gezien wat bereikt werd door alleen maar te vergelijken en te bedenken, wat zou te bereiken zou zijn in hun gedachtengang.

Van dit rapport notie nemend heeft de Nederlandse pers het nog véél erger gemaakt en we haalden reeds eens een artikel aan uit het blad „Ons Noorden" om te bewijzen, hoe men daar toch overdrijven kan en doorgaande op wat de commissie vertelde, maken die kranten het nog erger, alsof er nu dan toch ook nooit iets gedaan werd. „De Surinamer" kennis nemend van het artikel in Ons Noorden is niet mals meer en schrijft:

„We hebben al meermalen geklaagd over de voorlichting die er niet of verkeerd gegeven wordt; wat erger is kunnen we moeilijk uitmaken.

Het artikel van „Ons Noorden" is er weer een frappant staaltje van. Als men zó iets leest, krijgt men bijna de indruk, dat Paramaribo niet veel meer dan een kafferkraal zonder enige beschaving is en de rest van Suriname een rimboe met hier en daar een negerdorp.

Wanneer komt er toch eindelijk eens objectie voorlichting?"

Nog erger zijn de stukken, die in de Nederlandse pers verschenen over het onderwijs in de West. Zoo is er een wijsneus schrijvend in de „Groene Amsterdammer" schrijvend over „Ot en Sien in Su-ri-na-me".

Men vergeet eenvoudig weg dat, wat hier op onderwijs gebied is gepresteerd enorm is. Het schijnt dat de Surinamers en Curaçaoënaars aan de universiteiten van Nederland te weinig van zich laten horen. De Heren eerst ook eens de getallen moeten nagaan. Hier op Curaçao waar geen leerplicht is, alle kinderen op school. Het is al helemaal verwarrend om bij deze kwestie de taalkwestie aan te halen en te spreken van een „taalstrijd" dat is niet waar.

Voor algemene ontwikkeling dient men nu eenmaal te weten, dat de Batavieren in Holland zaten, doch daarnaast hoort men veel over eigen land, vraagt het maar aan frater Abbinghuis.

De parlementaire commissie heeft aan het onderwijs niet de eer gegeven die het verdient en wat erger is de pers bederft het werk door geschrijf zonder genogzame grond. „0t en Sien in Suriname" zullen we maar niet publiceeren, doch hier een ander stuk uit de pers, opdat ge zelf kunt oordelen wat men er van maakt. **We moeten meer opscheppen, vooral de Missie moet dat doen.**

B.

Het onderwijs in de West.

Taal en autonomie der gebiedsdelen.

In ons vorig artikel over het rapport van de commissie Kropman schreven wij het een en ander over de politieke vraagstukken, die vooral het leven in ons gebiedsdeel Suriname beheersten. Wij wezen er op, dat Suriname, tengevolge van zijn eigenaardige bevolkingssamenstelling, diepgaande tegenstellingen kent. Tegenstellingen, die zich ook op politiek gebied uiten. Tegenstellingen, die duidelijker aan het licht zullen treden, indien aan dit gebiedsdeel, hetgeen zonder twijfel is te hopen, autonomie zal worden verleend, een autonomie echter, die noodwendig gebaseerd zal moeten worden op een algemeen aan de bevolking toe te kennen kiesrecht, waardoor de thans in Suriname bestaande partijen zich zullen kunnen ontwikkelen, tot een hoogte, waarop zij „politieke verantwoordelijkheid" zullen kunnen dragen.

De innerlijke tegenstellingen binnen de Surinaamse bevolking komen ook op practisch terrein duidelijk tot uiting. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om in Suriname op een boslandschooltje tot een „perfect analfabeet te worden opgeleid". Maar het is eveneens mogelijk, in het nauwelijks door tweehonderdduizend mensen bewoonde Suriname, om ter plaatse tot geneesheer te promoveren.

Poogt men dergelijke tegenstellingen op te heffen, dan kan men uitgaan van het beginsel, dat boslandscholen en andere zeer simpele onderwijsinrichtingen in Suriname uitgebreid moeten worden tot betere onderwijsinstellingen. Men kan ook de vraag overwegen of de hogere onderwijsinstellingen, die men heeft, gezien de economische verhoudingen, die in het land bestaan, niet in vele opzichten vereenvoudigd dienen te worden.

Nu was het een gelukkige greep van de parlementaire commissie om in haar rapport opvallend veel aandacht aan de onderwijskwestie, vooral in Suriname, te wijden. Men deed dit, omdat de commissie uit zeer uiteenlopende kringen, klachten over dat onderwijs vernam.

Men merkte op, dat behalve in de Bosland- en dessascholen, in geheel Suriname onderwijs wordt verstrekt in de Nederlandse taal!

Merkwaardig genoeg echter word op pagina vier van het rapport medegedeeld, dat de overgrote meerderheid van de Surinaamse jeugd geen Nederlands spreekt!

En hiermede hebben de rapporteurs de vinger op de wonde plek gelegd. Een stap verder en men zou kunnen schrijven, dat het enigermate zonderling is, dat ondanks het evidente feit, dat de Surinaamse bevolking in meerderheid geen Nederlands spreekt, de Nederlandse taal toch de voertaal moet zijn, die op alle Surinaamse scholen gebruikt moet worden.

De parlementaire commissie heeft zich over deze wonderlijke tegenstelling niet in de eerste plaats bekommerd. Zij verwerpt het Nederlands op de scholen van Suriname (en ook Curaçao) geenszins. Begrijpen wij de rapporteurs goed dan zouden zij het onderwijs in deze, aan de meerderheid der bevolking ten dele onbekende taal gaarne willen voortzetten en het rapport bevat dan ook wenken op welke manier dit het beste zou kunnen.

Men zou, teneinde dit Nederlands met meer effect aan de niet Nederlands sprekende Surinaamse jeugd te kunnen leren, het onderwijzerscorps willen verbeteren. Ook die Surinaamse onderwijzers zijn echter in overgrote meerderheid eenvoudige Surinaamse mannen en vrouwen, die indertijd met moeite, dat vreemde Nederlands geleerd hebben.

Nu geeft de commissie de raad om hun gebreken gedurende taalpaedagogische herscholingscursussen te corrigeren. Zij zouden een degelijke Hollandse kweekschool-opleiding kunnen gebruiken en als het dan bovendien gelukken zou de scholen, de leerboeken, de wegen naar de scholen en nog veel meer te verbeteren, dan, believe it or not, zou het Nederlands op de Surinaamse scholen, let wel, niet alleen als leervak, maar als voertaal-opschool triomferen!

Het is niet aan ons om deze opvatting zelfs maar te betwijfelen. Zullen echter die duizenden Javaanse kindertjes in Suriname, die duizenden Hindostaantjes en die bekoorlijke gitzwarte negertjes zo ontzettend veel gelukkiger worden als ze nu eens allemaal echt pittig Nederlands gaan babbelen, instede van echt pittig Surinaams, „sranang-tongo", gelijk het heet, Hindostaans of het ngoko der Javanen? En zullen die duizenden Javaanse, Hindostaanse en Afrikaanse kindertjes, eenmaal gerijpt tot volwassen mensen, dank zij hun kennis van de Nederlandse taal, op school vol moeite en trots verworven, betere landbouwers of hoger bezoldigde mijnarbeiders worden? Is kennis van de Nederlandse taal met andere woorden een eis, die uit de economie van Suriname voortkomt?

Met alle respect voor de parlementaire commissie vragen we dit te betwijfelen. Maar onze naar de West vertrokken parlementariers gingen blijkbaar niet in de eerste plaats van economische realiteiten uit, doch zochten het onder andere op dat gevarenvolle gebied der „beschaving". Zo bezochten zij een schooltje in een dorpje, dat Moengo Tapoe heet en waar vijftien knapen en meisjes volgens getuigenis van de onderwijzer sedert jaren les in het Nederlands kregen. Tot verbijstering van de zes parlementariers kon men met die kinderen geen woord Hollands praten! Het was de commissie niet mogelijk „enige beschavende invloed" van deze school op de kinderen of op de omgeving te constateren, merkte men bitter op...... het beschavend Nederlands ontbrak!

En toch...... wie het dorpje Moengo Tapoe kent, wie dit kleine gemeenschapjes, diep in de binnenlanden van Suriname heeft bezocht, zal daar onmiskenbare „beschaving" gevonden hebben, zeker even onmiskenbaar als in het zo Nederlands georiënteerde gedeelte van Suriname. Zij het een innerlijke beschaving van andere waarde en ander gehalte dan die we gewend zijn!

Het is geenszins de bedoeling om onze parlementaire commisie aan kritiek te onderwerpen. Haar rapport heeft daarvoor te veel waarde. Maar tegenover de vele en innerlijk zo uiteenlopende problemen, die Suriname en Curaçao stelt, past grote voorzichtigheid.

Ook op Curaçao woont een bevolking, die geen Nederlands spreekt (en die daar ook hartelijk voor bedankt, ondanks de beschavende invloed van al dat Nederlands!). Ook daar wordt les gegeven in de „officiële" Nederlandse taal.

En ook daar stuitte dit op bezwaren.

Bezwaren, die misschien ondervangen kunnen worden, als men eens zou beginnen om tenminste gedurende de eerste drie jaren van het lager onderwijs geen les te geven in dat onverstaanbare en reeds daarom gehate Nederlands, maar in het papiamentoe, landstaal bij uitstek! Ook in Suriname werd eens, lang, lang geleden, gewoon les gegeven in het „sranang tongo", totdat een Inspecteur van het onderwijs, op velerlei gebied een buitengewoon begaafd man, met kracht tegen deze de beschaving ontwortelende ramp optrad. En Nederlands verordineerde.

Wanneer straks aan Suriname en Curaçao eindelijk autonomie gegeven zal worden, wanneer straks deze autonomie gegrondvest zal worden op het algemeen kiesrecht, dan zullen de politici van Curaçao en Surinàme, die nu via een paar honderd kiezers in de Staten gekozen worden, zich tot het volk moeten wenden in de taal, die het volk spreekt.

En het is dan te verwachten, dat een frater, die gedurende de oorlog het onderwijs in het Surinaams op de drie eerste klassen van de lagere school bepleitte, in de toekomst meer succes met zijn denkbeelden zal ontmoeten. De parlementaire commissie wijst trouwens zelf reeds in deze richting, waar zij opmerkt, dat „in Nederlands-Indië het vraagstuk op de Hollands-Indische scholen op bevredigende wijze werd opgelost door toepassing van een taalonderwijs-methode, die aansluit bij het kinderlijk denken in eigen taalmilieu."

De uiteindelijke beslissing omtrent de in Suriname en Curaçao op school te gebruiken taal zal echter in handen gesteld moeten worden van de bevolking zelf, zodra deze zich autonoom hierover zal kunnen uitspreken. De jonge autonome gemeenschappen, die in de West ontstaan, zullen hiermede reeds dadelijk op practisch terrein voor een der moeilijkste opgaven gesteld worden. Of, in West-Indië, dat in de schaduw van Noord- en Zuid-Amerika ligt, Nederlands op den duur, behalve op school, als „officiële taal" gehandhaafd kan blijven is een andere, maar thans moeilijk te beantwoord vraag. Hoewel we ons voor een positieve beantwoording van die vraag, gezien de internationale ontwikkeling in de West, wel wachten zullen. En dan tenslotte is er nog iets anders, waarover een autonoom, een echt autonoom, Suriname zich zal moeten uitspreken en dat is over het vakonderwijs.

Ook ten aanzien hiervan heeft de parlementaire commissie enige belangrijke opmerkingen gemaakt. De zaak zit nog dieper dan door de commissie, in haar beperkt rapport, uiteengezet kan worden. Want een autonoom Suriname, dat niet langer meer gesteund wordt door directe of indirecte subsidies vanuit Nederland, met andere woorden een autonoom Suriname, dat zelfs „welvaartsplannen" te boven is gekomen, zal straks voor een keuze komen te staan.

Nog meent men daar in Suriname, dat „kennis macht is". En onder kennis wordt dan in Suriname in de eerste plaats „schoolkennis" verstaan. Een jammerlijk, maar aan koloniale omstandigheden ontsproten wanbegrip. Straks zal men bemerken, wanneer men op eigen benen wenst te staan, dat onder het begrip kennis ook vakkennis dient te worden begrepen. Men zal waarschijnlijk tot de ontdekking komen, dat de zelfstandigheid van Suriname, en hetzelfde geldt in zekere zin voor Curaçao, meer verworteld is in de taaie werkkracht van eenvoudige handarbeiders en boeren, dan in een intellectuele bovenlaag, die in Suriname sedert jaren dermate uitgebreid is, dat velen die in Suriname ondanks hun intellectuele capaciteiten geen werk kunnen vinden, het land verlaten.

Ook ten aanzien van de kwestie zal een zelfstandige bevolking zelfstandig een weg moeten kiezen.

En waarschijnlijk door schade en schande wijs worden!

W.

ARUBA

ATTENTIE:

Wegens drukte in het telegramverkeer, kreeg Aruba een ongecorrigeerde krant.

POLITIEBERICHTEN.

Had een aanrijding plaats op het Wilhelminaplein tussen twee vierwielige motorrijtuigen, truck genummerd A-1489 en autobus No. A-114. Geen persoonlijke ongelukken. De schade was gering.

Luxe auto genummerd 2106-A reed tegen de stilstaande auto H-160, welke geparkeerd stond voor het Douanekantoor te Oranjestad, waardoor enige schade aan het achterspatscherm van de huurauto ontstond. De schade zal worden vergoed.

Werd aan de wacht gemeld dat er brand was ontstaan in een woning gelegenaan de Weststraat. De brandspuit is ogenblikkelijk uitgerukt, doch behoefde niet meer in werking te worden gesteld, dat de brand reeds door de bewoners zelf was geblust. Oorzaak: een strijkijzer vergeten uit te schakelen. De schade was gering.

Had een aanrijding plaats te Rooi Afo op de weg Oranjestad — Piedra Plat tussen twee vierwielige motorrijtuigen respectievelijk genummerd A-1618 en A-2365. Luxe auto A-1618 werd beschadigd aan de rechterzijde. Geen persoonlijke ongelukken.

Deelde een manspersoon aan de wacht mede dat een hem onbekende manspersoon de slaapkamer van zijn woning gelegen te Perkietenbosch was binnengedrongen, en hem bedreigd had met een pistool. De patrouille heeft de omgeving afgezocht doch zonder resultaat.

Werd door de bestuurder van truck genummerd A-6 medegedeeld, dat hij een ongeluk had gehad op de nieuwe weg naar Tanki Leendert ter hoogte van de nieuwe weg naar Sta. Cruz. Een manspersoon iep hierbij verwondingen op en is op advies van Dr. H. naar het Hospitaal overgebracht. Oorzaak van dit ongeval is vermoedelijk te wijten aan te grote snelheid. De schade aan de truck is aanzienlijk.

Had een ernstige aanrijding plaats op de weg naar Noord ter hoogte van Ponton tussen de vierwielige motorrijtuigen respectievelijk genummerd A-1591 en A-1246. Hierbij werd een vrouwspersoon ernstig gewond en een ander bekwam vele schaafwonden. Beiden zijn op advies xan Dr. H. naar het San Pedro Hospitaal per ambulance vervoerd. Beide motorrijtuigen werden hierbij ernstig beschadigd.

Had een aanrijding plaats op de Lloyd G. Smith boulevard ter hoogte van het de Veer theater tussen de vierwielige motorrijtuigen truck A-2401 en luxe auto A-1410. Schade aan luxe auto A-1410 aanzienlijk. Schade aan truck A-2410 gering.

Nieuws van overal

WERELDNIEUWS.

In Rangoon vermoordde men 6 leden van de nieuw ingestelde regering van Birma.

Prinses Marijke is gezond en wel na de operatie. Aneta noemt het nu een normale baby, na de oogoperatie.

Señora Peron zou volgens officiële berichten niet naar Engeland gaan.

Herriot en verschillende andere hooggeplaats personen waaronder een kardinaal besloten tot en de oprichting van een vereniging tot bevordering van de samenwerking in Europa.

Amerika krijgt de eilanden, die door de Japanners als mandaat gebieden beheerd werden. De termijn van dat beheren loopt nu af.

In het gebied, dat door Rusland bezet is zouden de Duitse militairen zijn opgeroepen voor dienst in het Russische leger.

In Nederland stierf de bekende jeugdleider Pater Beuns.

Op Trinidad zal een congres voor de jeugdbeweging in Brits West Indië gehouden worden en Aneta meldt, dat Curaçao ook op dit congres vertegenwoordigd zou worden (door wie Red?).

VETO VAN TRUMAN OVER BELASTINGVERLAGING.

„De Verenigde Staten hebben in de gehele wereld grote verplichtingen op zich genomen die ten nauwste samenhangen met hun pogingen om een duurzame vrede te verzekeren. Deze tijd van ruime werkgelegenheid, hoge lonen en winsten móét een surplus opleveren van de staatsinkomsten, een surplus dat wij nodig hebben om de staatsschuld (van 660 milliard gulden, te verminderen" —

Met deze woorden heeft president Truman zijn veto gemotiveerd tegen een wetsvoorstel tot verlaging der inkomstenbelasting met tien millioen gulden. Het was het eerste veto, dat de president uitsprak over een voorstel, dat door het door de republikeinen beheerste congres reeds was goedgekeurd.

Missie Nieuws

EEN NIEUWE DOMINICAANSE HEILIGE.

Reeds 77 jaar zijn de paters Dominicanen hier op deze eilanden en ook voor hun komst kwamen voor kortere of langere tijd soms Dominicanen hier op deze eilanden de Dominicaanse heiligen zijn dus wel bekend op Curaçao: Dominicus, Thomas, Johannes van Gorcum, Albertus, Vincentius, Petrus van Verona, Ludovicus Bertrandus, Hyacinthus, Catharina van Siena, Catharina de Ricci, Rosa van Lima, Margaretha van Hongarije. Daarbij nog de talloze zaligen.

Deze week echter zal de orde van de Dominicanen een nieuwe heilige aan de glorielijst toegevoegd krijgen, Louis Grignion Marie de Montfort.

Het is een Frans priester in de maand Juni van het jaar 1700 priester gewijd, een man bekend aan Bossuet doch ook bekend als volkspredikant. Hij was lid van de derde van de H. Dominicus en is zoo opgenomen in de orde der Dominicanen. Groot was zijn Maria verering in een wonderlijk vertrouwen op de H. Maagd heeft hij zijn leven voor God gegeven en hij vraagt aan ons het zelfde te doen.

20 Juli is hij de eer der altaren waardig gekeurd worden, dan kunnen we zeggen: „Heilige Louis Marie Grignion de Montfort bid voor ons arme zondaars."

Laatste Nieuws

VERKLARING VAN DE REGERING.

De Nederlandse regering legde een verklaring af, dat ze met tegenzin overgaat tot het gebruik van de troepen, om in Indië betere voorwaarden te scheppen, om de overeenkomst van Linggadjati in vervulling te doen gaan. Door deze overeenkomst krijgen de eilanden onafhankelijkheid.

Het ministerie van buitenlandse zaken verklaarde, dat de regering van Soekarno totalitair van inslag is en niet de steun heeft van het gehele volk. Onder deze regering duren de vijandelijkheden voort.

Een copie van deze verklaring werd den gezant van de Verenigde Staten aangeboden en ook een aan de zaakgelaste van Engeland in Den Haag (Den Haag, (AP) 21.7).

Schermerhorn

Wat zijn vrienden over hem schreven

Toen bekend werd dat de naam van den afgetreden minister-president, Prof. Ir. W. Schermerhorn, was genoemd in verband met een bijzondere opdracht voor Indonesië, schreef de Nieuwe Haagse Courant: „Wordt Indonesië uitgeleverd aan Schermerhorn?" Dit is maar een enkel voorbeeld uit de lange, lange rij van aantijgingen en verdachtmakingen, waarvan de minister-president in de afgelopen maanden het middelpunt is geweest.

Hij is met Goebbels vergeleken en met den rattenvanger van Hameln. Wanneer er maar een tiende gedeelte waar zou zijn van hetgeen in deze tijd aan critiek over zijn hoofd is uitgestort, dan zou de keuze van hem tot minister-president de grootste fout geweest moeten zijn, welke in onze politieke geschiedenis ooit is gemaakt. Dit alles bewijst, waar we terecht komen, wanneer de demagogie en de politieke hartstochten het winnen van het althans eerlijke streven om een rechtvaardig oordeel te vormen.

SCHERMERHORN.
Maker van Linggadjati.

De vergroving van hetgeen onder ons volk vóór de oorlog als een eenvoudige zaak van burgerlijk fatsoen en rechtvaardigheid algemeen werd aanvaard, heeft zich in ontstellende mate ook van de leidende kringen van ons volk meester gemaakt. Wie weet, welke houding is aangenomen tegenover de niet teruggekeerde ministers, hij kan niet anders dan zeggen, dat dit is beneden iedere critiek en dat dit niet onder doet voor de verhalen, welke over soortgelijke dingen de ronde doen over de Londense periode. Niemand van ons zal er voorstander van zijn om een lege vormelijkheid te handhaven, maar tenslotte zijn er toch bepaalde vormen, welke niet kunnen worden prijs gegeven, bepaalde grenzen, voor hetgeen men zeggen kan, doen en nalaten, welke niet kunnen worden overschreden, zonder de levensstijl en de cultuur van een volk ernstig aan te tasten.

Het is uiteraard volslagen vanzelfsprekend, dat er personen zijn in Nederland, die het met de grondslagen van het door Schermerhorn gevoerde beleid radicaal oneens zijn. Respect en waardering kunnen echter ook voor den tegenstander bestaan. Er zullen er ook zijn, die het in beginsel wel met Schermerhorn eens waren, maar die in concreto critiek hebben gehad op talrijke punten van het gevoerde beleid, vaak gerechtvaardigde critiek. Men kan nu eenmaal niet werken zonder fouten te maken. Daarnaast zijn er ook, die menen, dat hij niet hard en doelbewust genoeg zijn weg is gegaan. Maar dat dit alles in het oordeel en de waardering zulk een overheersende plaats kan innemen, is typisch voor dit dichtbevolkte en vaak zo bekrompen land, waar iedereen iedereen kent en waarvan in het groot geldt als in het klein van iedere provinciestad, waar de tijd wordt zoek gebracht met het roddelen, vanachter de horretjes, over de fouten en de tekortkomingen van zijn buurman.

Wanneer men zich echter enkel nog even de toestand wil herinneren, zoals die was op de dag, toen ons land werd bevrijd — berooid en ontredderd en de hongerdood nabij — en men vergelijkt daarmee de toestand van het ogenblik, dan kan men voor hetgeen in het afgelopen jaar werd tot stand gebracht, slechts diepe en oprechte bewondering hebben. De voedselvoorziening, de geldsanering, het herstel van het verkeer, de drooglegging van de Wieringermeer en van Walcheren, het herstel van ons productieapparaat, het zijn alle even zovele mijlpalen op de weg van het herstel en het zijn nog slechts enkele voorbeelden uit vele tientallen. Hier is gewerkt moeten worden onder de moeilijkst denkbare omstandigheden.

Slechts een ondankbaar en ongeduldig volk kan eenzijdig het oog gericht houden op hetgeen nog niet, in plaats van op hetgeen wel, werd bereikt; maar het buitenland, dat hier objectiever tegenover staat, is unaniem in de lof voor de wijze, waarop Nederland zich herstelt van de zware beproevingen, welke achter ons liggen. Dat tegelijkertijd hiernaast nog grote initiatieven konden worden ontwikkeld voor de toekomst, zoals de bedrijfsordening en het nationale welvaartsplan, is alleen mogelijk geweest, doordat door het afgetreden kabinet onder de bezielende leiding van Schermerhorn en als een eensgezinde ploeg schier dag en nacht is gewerkt.

Toch ligt in deze concrete dingen, hoe belangrijk ook, waarschijnlijk nog niet eens de grootste verdienste van Schermerhorns beleid.

Op de dag der bevrijding zaten we met een materieel verarmd en geestelijk ontredderd volk, dat na vijf jaren uitbuiting, willekeur en dictatuur opnieuw de weg naar een nieuw menswaardig bestaan, naar de democratie en de rechtsstaat. Er lagen in ons volk bepaalde spanningen tussen de legaliteit en de illegaliteit, er lagen talrijke andere: geestelijke, politieke en sociale spanningen. Dit alles werd, in het algemeen, zonder al te grote moeilijkheden tot een oplossing gebracht.

In het afgelopen jaar is er in geen land minder gestaakt dan in Nederland. Dat dit mogelijk is geweest, is in de eerste plaats te danken aan de figuur van Schermerhorn. Zijn persoonlijk optreden heeft in talrijke gevallen een diepgaande en gunstige invloed gehad, terwijl in critieke ogenblikken zijn persoonlijk woord, eerlijk en van hart tot hart, ons volk bijna steeds over het dode punt heen hielp. Zijn figuur sprak tot de verbeelding van de massa, hij genoot van haar een schier onbeperkt vertrouwen. Toen ons volk moeizaam de weg zocht naar omhoog, heeft hij het met nieuwe hoop vervuld en nieuwe perspectieven geopend voor de toekomst.

Hij was de eerste socialistische ministerpresident in Nederland; de ernst, waarmee hij daarnaast in woord en daad steeds weer de gedachte van het personalisme in ons volk stelde, bewees met welk een open oog hij stond tegenover de grote geestelijke vraagstukken van deze tijd.

Niemand is in staat om de goodwill te meten, welke Schermerhorn in het voorbije jaar voor Nederland in het buitenland heeft gewonnen. De buitenlandse pers, behalve de Russische, heeft steeds de grootste waardering voor hem geuit. De persoonlijke contacten bleken immer uiterst waardevol. Zijn rede op de UNO te Londen, met enthousiasme begroet, vond het een triomfweg door de grote wereldpers. En wat tenslotte Indonesië betreft, het is moeilijk om daarover in de verwarde situatie van het ogenblik iets definitiefs te zeggen. Alleen mag wel in alle nuchterheid en zakelijkheid worden vastgesteld, dat, wanneer heden ten dage de deur, zij het op een kier, nog steeds openstaat om met Indonesië tot een overeenstemming te geraken, dit voor een groot deel te danken is aan de standvastigheid, waarmee Schermerhorn zijn eenmaal uitgestippelde weg steeds heeft gevolgd

Wij schrijven dit alles hier niet, omdat wij de behoefte zouden hebben aan persoonsverering. Hij zou het zelf weinig tellen, want het is zo door en door on-agrarisch en on-Nederlands. Maar het is een daad van eenvoudige rechtvaardigheid, na al de verguizing en de laster welke hem de laatste maanden ten deel gevallen. Daarnaast is er echter iets, dat nog belangrijker is. Schermerhorn neemt in ons volk een geheel eigen plaats in. Hij belichaamt een gedachte en, we schreven het de vorige week reeds, hij is de enig werkelijk nationale figuur, welke ons volk op het ogenblik rijk is. Wij leven op het ogenblik in een tijd, waarin nog zo weinigen begrijpen, dat het voor ons volksbestaan eenvoudig gaat om leven of dood en waarin alleen politiek in grote stijl in staat zal zijn om de hangende vraagstukken meester te worden.

Dit springt duidelijk in het oog, wanneer men nog eens zijn magistrale programrede van een jaar geleden vergelijkt met de ambtelijke verklaring — bijna zouden we zeggen: in vooroorlogse stijl — van het nieuwe kabinet. Maar het lijkt soms, alsof burgerlijkheid en middelmaat liever deze zeldzamen uitstoten, liever dan hem, die daar met kop en schouders boven uit steekt tot kapitein van het schip te kiezen. Want de massa vindt het nu eenmaal nooit erg, wanneer iemand kilometers achter blijft, maar wanneer er één is, die zich los maakt van de troep en de leiding neemt, dan komt er in den mens iets in verzet, omdat de deemoed in een ander zijn meerdere te erkennen slechts de verworvenheid van weinigen is.

In de harde jaren van beproeving en onderdrukking, welke ons volk heeft doorgemaakt, zijn duizenden van ons gewikkeld geweest in een heroïsche strijd om de vrijheid. In deze strijd is een nieuw levenstype geboren. In de verburgerlijkte samenleving, niet alleen van Nederland, maar van geheel Europa, was de waarde van het mensenleven herleid tot een bestaan van kleine zekerheden, dat het geluk mat aan stoffelijk gewin, dat de stormen van de menselijke ziel schuwde in een gemakkelijke oppervlakkigheid, dat geen risico's nam en de persoonlijke verantwoordelijkheid meed, dat ieder roepingsbesef volstrekt miste. In de illegaliteit echter hebben duizenden dagelijks geleefd van aangezicht tot aangezicht met de dood. Zij zijn bereid geweest alles te offeren voor een doel, dat hoger is dan zichzelf, hard en onverzoenlijk hebben zij gestaan in de strijd voor de hoogste menselijke waarden, geestelijke vrijheid, democratie en gerechtigheid. In een strijd om een nieuwe wereld, waarvoor onze generatie onontkoombaar staat, zijn zij de pioniers geweest, omdat zij deze strijd hebben doorgemaakt in het eigen hart en bereid zijn geweest er de laatste consequentie van te aanvaarden.

Zoals Bidault in Frankrijk, is hier in Nederland Schermerhorn een van hen geweest. Geruime tijd had hij o.a. de politieke leiding van Je Maintiendrai.

In dit hachelijk uur van onze geschiedenis kan het heengaan van Schermerhorn slechts stemmen tot diepe bezorgdheid. Maar wij blijven geloven in de gedachte, welke Jan Campert neerlegde in zijn ontroerend gedicht „De achttien doden":

„Er komt een dag na elke nacht, voorbij trekt iedre wolk."

R.

Aluminium wordt het belangrijkste metaal

Suriname doet de grondstof bauxiet) practisch cadeau aan de Ver. Staten...

Men mag aannemen, dat de mensheid aan de vooravond staat van het... aluminium-tijdperk. Eerst was er het stenen tijdperk. Toen kwam, betrekkelijk kort, een bronzen tijdperk, waarna het ijzeren tijdperk dat nu al een 25 eeuwen tot in onze dagen voortduurt. Thans echter zijn er vele tekenen, die er op wijzen dat het ijzeren tijdperk ten einde spoedt en dat het zal worden opgevolgd door het aluminium-tijdperk. Dit klinkt misschien minder vreemd als men bedenkt, dat onze aardkorst ongeveer driemaal zo rijk is aan aluminium als aan ijzer.

Zilver uit klei.

Het is hoogst merkwaardig te bedenken, dat men een mensenleeftijd geleden nog nauwelijks wist, dat er zoiets als aluminium bestond. De naam aluminium is afgeleid van aluin daar bestaat het ook gedeeltelijk uit. In 1855 op de wereldtentoonstelling te Parijs werd het aluminium voor het eerst aan het publiek getoond Men noemde het kleizilver. Aanvankelijk had men namelijk gedacht, dat men met een soort van zilver te maken had, want daar leek het bedriegelijk veel op. Alleen was het gewoon zilver viermaal zo zwaar.

Temidden van kalkrotsen ligt in de buurt van Arles en niet ver van Marseille een klein dorpje, Les Baux. Het telt maar een driehonderd inwoners en is dus eigenlijk een gehucht. Maar in 1821 vond de Franse scheikundige Paul Berthier hier een bijzonder soort leem, dat hij eerst voor versteende rode klei aanzag,maar die een verweerde steensoort bleek te zijn. Hij noemde deze steensoort „bauxite", afgeleid naar de vindplaats. Later bleek dezelfde steensoort op vele plaatsen van de wereld, en met name vooral in Suriname, gevonden te worden. Ook ontdekte men dat bauxite of bauxiet een merkwaardig metaal-achtig karakter had.

De Duitser Friedrich Wöhler en de Engelsman Humprey Davy wisten reeds dat er een nieuw metaal in die merkwaardige rode kle.brokken zat. Maar het bleek moeilijk het er uit te halen. Dit lukte tenslotte aan de Fransman H. E. Saint Caire Deville (1818-1881), die hierbij de financiële steun had van keizer Napoleon III, die de hoop had met het nieuwe metaal de Franse staatsfinanciën, die in een deplorable toestand waren, weer wat op te kalefateren. Het brok aluminium, dat Deville op de wereldtentoonstelling exploseerde, wekte algemene bewondering. Maar het was bijna zo duur als goud, want het kostte ƒ 1500.— per kilo (goud kostte in die tijd ƒ 1648.— per k.g.). Saint Claire Deville ging hard aan het werk en na tien jaar van moeizaam werken bleek hij in staat aluminium te leveren voor ƒ 60.— per kilo.

Daarbij bleef het niet. Voor de eerste wereld-oorlog was de prijs reeds tot ƒ 1.50 per k.g. teruggebracht.

Uitvinder stierf in armoede.

Dit grote succes was vooral te danken aan Charles Martin Hall, een jonge Amerikaan uit Ohio, de eigenlijke grondlegger van de aluminium-industrie. Hij kwam uit een arm gezin en had geen wetenschappelijke of technische scholing gehad. Maar hij was een scherpzinnig man, die plezier had in experimenten. Zo ontdekte hij op 23 Maart 1886 hoe langs electrolytische weg zuivere aluminium uit bauxiet te halen, waardoor de productiekosten aanmerkelijk daalden. Hij kon aanvankelijk niemand vinden, die zich voor zijn uitvinding interesseerde, totdat hij de steun kreeg van een rijke familie Mellon uit Pittsburg, waardoor hij in staat werd gesteld een fabriek te stichten. In November 1888 produceerde de fabriek reeds 25 kilo aluminium per dag, dat tegen 25 dollar per kilo op de markt werd gebracht.

Nu er officieel bekend gemaakt is, dat aluminium-vaatwerk zonder bonnen of toewijzing verkrijgbaar is, blijkt er (in het bijzonder bij jonge lieden, die trouwplannen hebben) een grote weetgierigheid te bestaan ten opzichte van aluminium. Wij vertellen in bijgaand artikel een en ander uit de geschiedenis van het aluminium. Dit jonge, lichte metaal heeft een reeks van bewogen lotgevallen achter de rug. Thans echter schijnt het op weg te zijn om het belangrijkste metaal te worden dat de mensheid dient.

Red.

Dit fabriekje werd het begin van de latere machtige Aluminium Company of America, een concern dat zijn weerga in de wereld niet kent. Dit werd een onderneming, waarin honderden millioenen dollars werden geïnvesteerd en verdiend. Maar Charles Martin Hall werd op zij geschoven, hij nam geen prominente plaats in het bedrijf in, dat hij had gesticht en hij trok er zelfs geen noemenswaardige voordelen van. Nog in de volle kracht van zijn leven trok hij zich terug om in een klein paatsje in Florida te gaan wonen. Daar stierf hij in behoeftige omstandigheden op 51-jarige leeftijd in 1914. Maar in het Carnegiemuseum toont men de bezoekers met trots het prachtige standbeeld van Charles Martin Hall dat geheel uit aluminium werd gegoten door de beeldhouwer Moretti...

Voor het weghalen verkrijgbaar!

Dank zij de uitvinding van Charles Matrin Hall en van een gelijktijdig en onafhankelijk van Hall door de Fransman Heroult gevonden methode, kon men met behulp van de in 1880 uitgevonden electrische dynamo een geheel nieuwe metaalindustrie ontwikkelen. Het aluminium is thans, zoals ieder weet, een der belangrijkste metalen, dat gelegeerd met andere metalen, op duizenderlei wijze dienstbaar wordt gemaakt. Het is driemaal zo licht als staal of koper en het wordt niet alleen voor vaatwerk en instrumenten, voor de electrotechniek en voor biezondere machine-onderdelen gebruikt, maar het is voor de automobiel en voor de vliegtuigindustrie onmisbaar geworden. In Amerika bouwt men tegenwoordig hele huizen van aluminium. Als de atoomenergie dienstbaar zal kunnen worden gemaakt aan de behoeften der mensheid, zal het aluminium ongetwijfeld hierbij nog een belangrijke rol worden toebedeeld.

Voor ons Nederlanders, die dankbaar zijn, dat er thans in ruil voor onze schaarse deviezen uit Amerika aluminium-goederen worden ingevoerd, is het lichtelijk pijnlijk te lezen wat Ir. O. M. de Munnik in zijn boek „Suriname, het rijke ertsland" meedeelt, Suriname bezit inderdaad enorme voorraden bauxiet, de grondstof waaruit aluminium wordt vervaardigd. De handige Amerikanen halen het daar weg, de kortzichtige Hollanders hebben hen daartoe in staat gesteld. eZ hebben het maar voor het opscheppen. Men kan zeggen dat de rijke Amerikanen het via het noodlijdende Suriname cadeau krijgen, want de uitvoer-premie van 12½ ct. per ton, is gelijk aan niemendal. De Amerikanen hebben een contract tot 1981! Thans wordt meer dan 60% van de Amerikaanse behoefte aan bauxiet door Suriname geleverd...

In 1936 haalden de Amerikanen 221.000 ton bauxiet uit Suriname. In 1943 steeg de productie van de Amerikaanse bauxietmijnen in Suriname tot 1.662.766 ton. De bauxiet-schatten van Suriname, voorzover ze geëxploreerd zijn, worden op een waarde van 6 milliard dollar geschat.

Een goed programma.

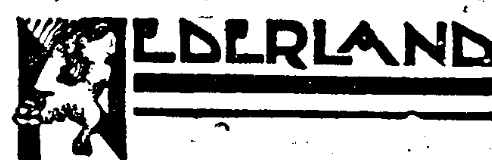
De belangstelling voor het „Zaans Amusements Orkest" onder de eminente leiding van Jan van Dijk, dat Zaterdagavond in het R.K. Verenigingsgebouw optrad, was niet zoals wij dat gewend zijn. De zaal was nu eens niet stampvol. Het gehele programma was ditmaal gewijd aan muziek van het orkest en onderafdelingen plus solisten „Hot-Brothers" — het gezin Hot en Co is met een persoon uitgebreid — en „The Kaloea Islanders". Reeds meerdere malen bezongen wij de lof van Jan van Dijk, en ook deze avond liet hij horen, dat hij een ter zake kundig leider is. Het mandoline-orkestje zou zeker nog aan frisheid winnen als het zangclubje medewerking verleende, zodat deze meisjes eens een kans kregen. Er was nog een elfjarige accordeon - soliste, Truusje Schipper, die op het goede pad is. Van de „Hot-Brothers" werd reeds evenals van „The Kaloea Islanders", zovele malen iets goeds gezegd, dat wij ons beroepen op vorige recensies. Een jeugdorkestje dat af en toe overhoop lag met de maat, maar ondanks dat wel beluisteren was, verleende eveneens gewaardeerde medewerking.

De Typhoon.

Sport hats with visor —
Meyboom.

MINISTER LIEFTINCK DANKT HET AMERIKAANSE VOLK.

Groot deel van Nederl. Schulden door V.S. kwijtgescholden.

In een radio-rede over beide zenders heeft Minister Lieftinck jl. Amerika dank gebracht voor de gunstige regeling van Nederlands schulden.

„In deze voor ons land zo gelukkige regeling, aldus de Minister, weerspiegelt zich ongetwijfeld de grote waardering, die men in Amerika koestert voor de totale bijdrage, die Nederland heeft geleverd in de gemeenschappelijke strijd. In het bizonder de spoorwegstaking, waaraan Generaal Eisenhower een zo grote waarde heeft toegekend, heeft op het Amerikaanse volk een grootse en onvergetelijke indruk gemaakt. Voor allen, die tijdens de oorlog en de bezetting zo moedig aan het verzet hebben deelgenomen, moge het een grote voldoening zijn, dat hun houding ook in dit opzicht aan het vaderland is ten goede gekomen.

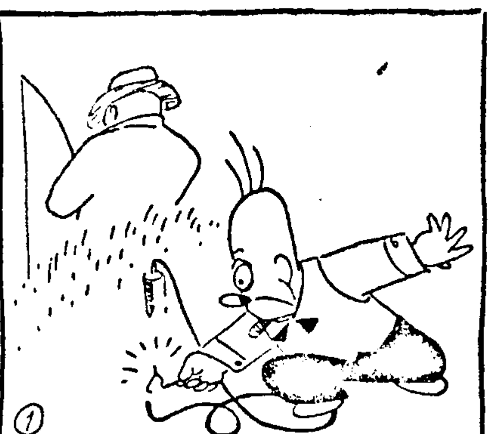
Bovenal past hier echter een woord van oprechte dank aan de regering van de V.S. en aan het Amerikaanse volk voor het edelmoedige standpunt, dat zij bij de afwikkeling van onze schulden, die in het thans ondertekende accoord zijn geregeld, hebben ingenomen. Naast de bijdrage, die de Amerikaanse troepen hebben geleverd in de bevrijding van ons land, is thans van Amerikaanse zijde een nieuw offer gebracht, dat ons van een druk bevrijdt, die, wanneer deze oplossing niet ware bereikt, een zeer zware last voor ons zou hebben betekend.

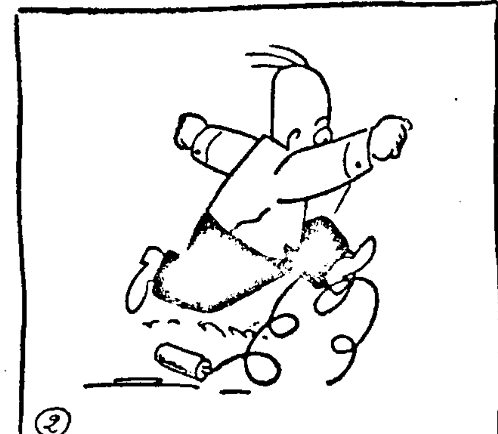
Niet alleen de handelsbetrekkingen tussen ons land en de V.S. en de economische verhoudingen in de wereld zijn door het tot stand gekomen accoord gediend, maar ook de vriendschapsbetrekkingen tussen het Nederlandse en het Amerikaanse volk zijn er opnieuw door versterkt.

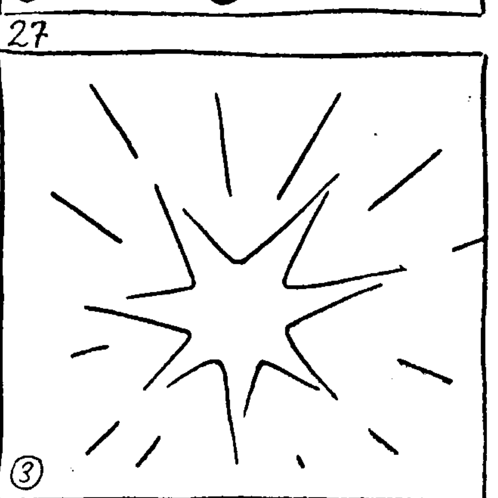
Ik ben overtuigd, namens ons gehele volk te spreken, wanneer ik het volk der V.S. daarvoor van harte dank betuig", zo besloot Minister Lieftinck.

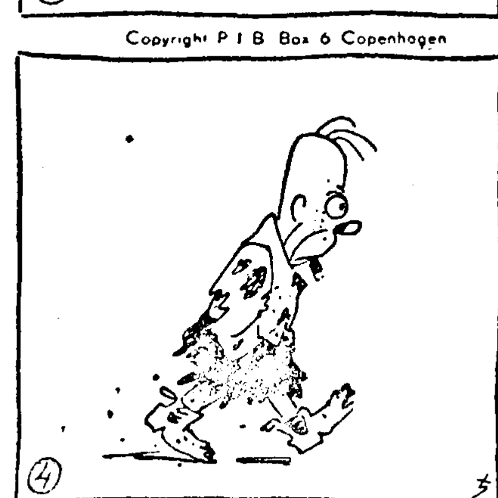

ADAMSON DOET ONDERZOEKINGEN MET ATOMAIRE ENERGIE.